

สินค้าเกษตร (ข้าว)

Rice

ผู้เขียนหลัก อัญชลี ห่วงทอง

ผู้เขียนร่วม สุภาวดี คุ่มราชภรณ์, ศิริลักษณ์ จิตริศิลป์

โอกาสด้านการตลาด (Market Opportunity)

แนวโน้มอุตสาหกรรม

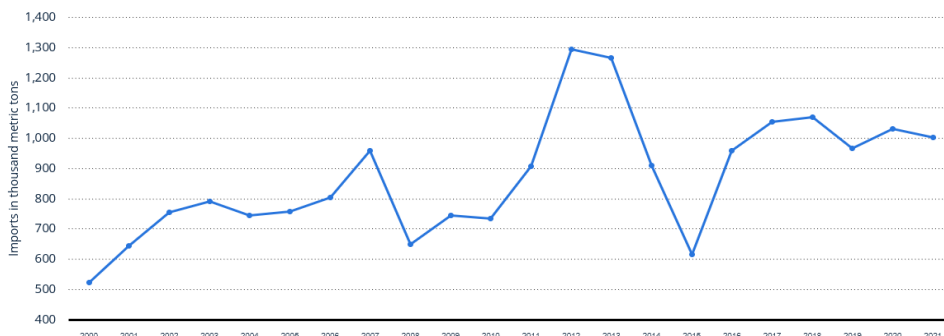
แอฟริกาได้นำเข้าข้าวเพื่อการบริโภคภายในประเทศ โดยนำเข้าเฉลี่ยปีละประมาณ 1 ล้านตัน โดยในปี 2020 มีการนำเข้าข้าวประมาณ 1.03 ล้านตัน ซึ่งแอฟริกาได้นำเข้าข้าวจากไทยเป็นอันดับหนึ่งประมาณ 0.67 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 65.39 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด 5.2 ในปี 2021 (ม.ค. - ต.ค.) แอฟริกาได้นำเข้าข้าวปริมาณ 865,766 ตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2020 ที่มีปริมาณนำเข้าข้าว 857,835 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.92 โดยส่วนใหญ่ผู้นำเข้าข้าวจากไทย (ร้อยละ 79.57) และอินเดีย (ร้อยละ 22.34)

สถิติการนำเข้า และแนวโน้มสินค้า

แผนภาพที่ 1 มูลค่าการนำเข้าข้าวในแอฟริกาใต้ ปี 2000 - 2021

Volume of imported rice in South Africa from 2000 to 2021 (in 1,000 metric tons)

Import volume of rice in South Africa 2000-2021

ที่มา: Statista

จากสถิติปริมาณการนำเข้าข้าวในแอฟริกาใต้ พบว่า มีปริมาณมาณการนำเข้า/ปี สูงถึง 1 ล้านตัน โดยประเทศไทยยังคงครองตลาดการนำเข้าข้าวของแอฟริกาใต้ในปัจจุบัน โดยตั้งแต่ปี 2018 - 2022 ไทยส่งออกข้าวไปแอฟริกาใต้เฉลี่ยปีละ 747,068 ตัน โดยในปี 2022 ไทยส่งออกข้าวไปแอฟริกาใต้ปริมาณ 774,929 ตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันในปี 2021 ที่ส่งออกปริมาณ 792,872 ตัน หรือลดลงร้อยละ 2.26 เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาแอฟริกาได้นำเข้าข้าวเพียงพอต่อความต้องการบริโภคข้าวและรักษาความมั่นคงทางอาหารในประเทศ รวมทั้งส่งออกต่อไปประเทศใกล้เคียง ประกอบกับเงินบาทที่แข็งค่าอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของข้าวไทยลดลง และในปี 2023 (ม.ค. - ก.พ. ไทยส่งออกข้าวไปแอฟริกาใต้ปริมาณ 89,306 ตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันในปี 2021 ที่ส่งออกปริมาณ 61,066 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 46.25 โดยส่วนใหญ่ส่งออกข้าวหนึ่ง (ร้อยละ 92.63) ข้าวขาว (ร้อยละ 4.70) และข้าวหอมไทย (ร้อยละ 1.65)

ตารางที่ 1 ปริมาณการส่งออกข้าวไทยไปแอฟริกาใต้แยกตามชนิดข้าว ปี 2017 – 2023 (ม.ค. - ก.พ.)

หน่วย : ตัน

ชนิดข้าว	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	(ม.ค. - ก.พ.)		%Δ
							2565	2566	
ข้าวเหนียว	736,667	729,468	691,296	647,737	741,830	730,582	57,216	82,724	44.58
ข้าวขาว	26,153	27,635	24,034	14,632	38,344	33,333	2,547	4,199	64.86
ข้าวหอมไทย	3,801	6,336	5,540	6,030	7,666	6,772	621	1,477	137.79
ข้าวหอมมะลิไทย	8,142	5,699	4,452	4,228	4,707	4,076	675	904	33.87
ข้าวเหนียว	425	98	78	82	81	95	6	3	-50.00
ข้าวกล้อง	9	63	61	68	243	70	2	-	-
รวม	775,197	769,299	725,461	672,777	792,872	774,929	61,066	89,306	46.25

ที่มา : กรมศุลกากร ณ เดือน มี.ค. 2566

ขนาดตลาด

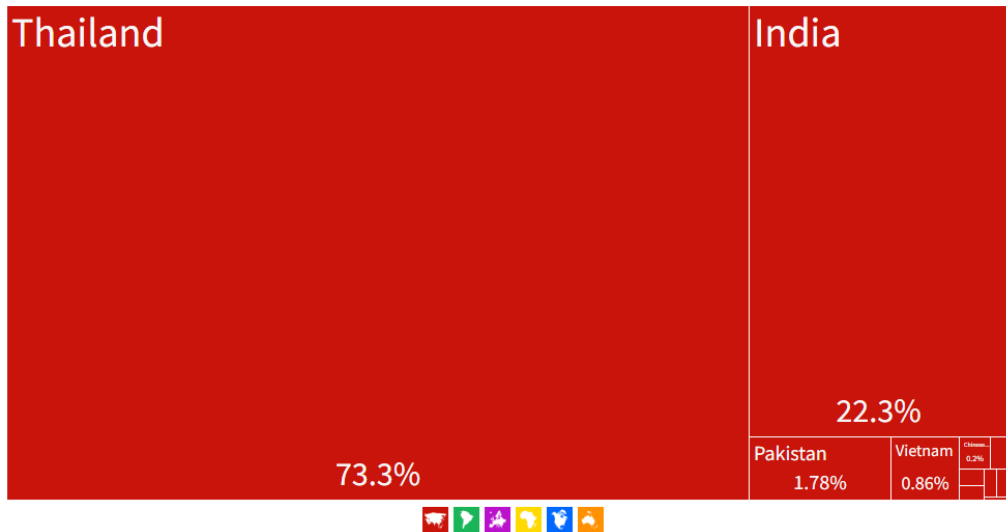
ขนาดตลาดข้าวในแอฟริกาใต้คาดว่าจะเติบโตจาก 13.29 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2566 เป็น 15.72 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2571 โดยมี CAGR ที่ 3.41% ในช่วงระยะเวลาคาดการณ์ (2566-2571) ทั้งนี้การเพาะปลูกข้าวทั่วภูมิภาคแอฟริกาส่วนใหญ่ดำเนินการโดยเกษตรกรรายย่อย ประมาณหนึ่งในสิบของการผลิตทั้งหมดของบริษัทขนาดใหญ่ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความชอบของผู้บริโภคที่มีต่อข้าว คือ การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพของครอบครัวที่เกี่ยวข้องเมื่อผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงาน ค่าเสียโอกาสของเวลาก็เพิ่มขึ้น และอาหารสะดวกซื้ออย่างข้าวก็สามารถเตรียมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น

คู่แข่งที่สำคัญในตลาดส่งออก

แอฟริกาใต้นำเข้าข้าวมูลค่ากว่า 478 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีมูลค่านำเข้าจากไทยสูงถึง 351 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 73.3 โดยมีประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ อินเดีย เวียดนาม และปากีสถานที่ส่งออกข้าวในราคาที่ต่ำกว่าไทย จึงทำให้ผู้นำเข้าข้าวแอฟริกาใต้นำเข้าข้าวจากประเทศดังกล่าวเพิ่มขึ้นตลอดจนมีประเทศคู่แข่งรายใหม่เข้ามาชิงส่วนแบ่งทางการตลาดแอฟริกาใต้ เช่น จีนที่เคยเป็นผู้นำเข้าข้าวที่สำคัญของไทยซึ่งปัจจุบันได้เร่งระบายข้าวเก่าในสต็อกที่เก็บสำรองไว้อย่างต่อเนื่องซึ่งข้าวบางส่วนได้ถูกส่งออกไปยังตลาดแอฟริกาใต้ ตลาดนำเข้าข้าวสำหรับแอฟริกาใต้ ที่เติบโตเร็วที่สุด ระหว่างปี 2020 ถึง 2021 ได้แก่ ประเทศไทย (\$23.1M) เกาหลีใต้ (\$222k) และอิตาลี (\$159k)

แผนภาพที่ 2 สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าข้าวของแอฟริกาใต้

Total: \$478M

ที่มา: OEC

พฤติกรรมผู้บริโภค

ประชากรผู้บริโภคชาวแอฟริกาใต้ส่วนใหญ่นิยมบริโภคข้าว โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลางขึ้นไป โดยมีชนิดข้าวที่บริโภค ดังนี้

1. **ข้าวนี้้ง** เป็นข้าวชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคในแอฟริกาใต้ส่วนใหญ่บริโภค โดยผู้บริโภคเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำ - ปานกลาง ขณะที่ผู้บริโภคส่วนหนึ่งเป็นผู้ย้ายถิ่นฐานจากประเทศแอฟริกาตะวันตกที่นิยมบริโภคข้าวนี้้งอยู่แล้ว เนื่องจากมีการทำตลาดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน รวมทั้งมีราคาต่ำและสามารถปรุงได้อย่างรวดเร็ว
2. **ข้าวขาว** เป็นข้าวชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคในแอฟริกาใต้ส่วนใหญ่บริโภค โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีระดับรายได้ปานกลาง และกลุ่มคนเอเชียที่ย้ายมาทำงานในแอฟริกาใต้
3. **ข้าวหอมมะลิไทย / ข้าวบาสมาดิ** ยังมีการบริโภคยังไม่สูงมาก เนื่องจากระดับราคาที่สูงจึงเป็นการบริโภคในกลุ่มคนที่มีรายได้สูง

ประชาชนแต่ละประเทศมีในภูมิภาคแอฟริกา นิยมบริโภคข้าวแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่จะนิยมบริโภคข้าวขาว ข้าวนี้้ง ข้าวหอม และปลายข้าว เช่น ผู้บริโภคชาวไนจีเรียนิยมบริโภคข้าวนี้้ง ขณะที่ผู้บริโภคชาวเบนินนิยมบริโภคข้าวหอมและข้าวขาว ผู้บริโภคชาวเซเนกัลนิยมบริโภคปลายข้าวหอม (อ้างอิงจากข้อมูลข้าวเชิงลึกภูมิภาคแอฟริกา – สาธารณรัฐแอฟริกาใต้, กรมการค้าต่างประเทศ 2565)

กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาด

(Market entry strategy)

แนวทางการขยายตลาด

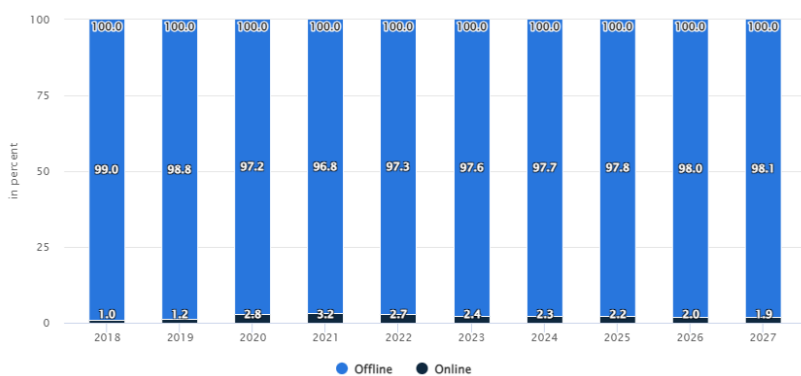
ข้าวไทยยังคงครองอันดับที่ 1 ในตลาดข้าวแอฟริกาใต้ ทว่าค่อนข้างสั่นคลอน เนื่องจาก ตลาดค้าข้าวโลกในประเทศนี้มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ซึ่งมีสาเหตุมาจากมีอุปทานการส่งออกจำนวนมากจากประเทศผู้ส่งออกข้าวต่าง ๆ ประกอบกับมีผู้ส่งออกข้าวรายใหม่เข้ามาชิงส่วนแบ่งทางการตลาดในแอฟริกาใต้ โดยเฉพาะอินเดียและจีนที่สามารถส่งออกได้ในราคาที่แข่งขันได้ เนื่องจากมีสต็อกข้าวจำนวนมาก และมีความพร้อมทางด้านการคมนาคมขนส่ง ทั้งนี้ การส่งออกข้าวไทยยังคงมีความหวัง หากราคาข้าวไทยปรับตัวลดลงอยู่ในระดับที่ผู้บริโภคแอฟริกาใต้ทั่วไปสามารถซื้อเพื่อบริโภคได้ รวมทั้งปัญหาด้านการขนส่งทางเรือคลี่คลายลง จะมีแนวโน้มว่าข้าวไทยจะสามารถครองอันดับที่ 1 ในตลาดแอฟริกาใต้ได้อย่างมั่นคง อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการส่งออกข้าวชนิดอื่นไปยังแอฟริกาใต้เป็นสิ่งจำเป็น จึงยังต้องมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ข้าวไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษฐานกลุ่มผู้บริโภคเดิมและแสวงหาผู้บริโภคกลุ่มใหม่ (อ้างอิงจากข้อมูลข้าวเชิงสถิติภูมิภาคแอฟริกา – สาธารณรัฐแอฟริกาใต้, กรมการค้าต่างประเทศ 2565)

ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรทำการขยาย เช่น การเข้าร่วมงานเทศกาลในท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ เช่น เทศกาลอาหารริมทาง อาหารโคคาโคลา การจัด In - store Booths ในห้างสรรพสินค้าท้องถิ่น ตลอดจนส่งรถประชาสัมพันธ์ (รถแห่) ตามท้องถนนในท้องถิ่นเพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ข้าวไทย ตลอดจนแจกข้าวไทยที่หุงสุกพร้อมรับประทานคู่กับอาหารท้องถิ่น

ช่องทางการเข้าสู่ตลาด

ในปี 2021 แม้มูลค่ายอดขายสินค้าออนไลน์ทั่วโลกเติบโตสูงขึ้น และมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องไปอีกเฉลี่ยปีละ 11% จนถึงปี 2025 แต่ตลาดข้าวแอฟริกาใต้ในปัจจุบันผู้บริโภคกว่าร้อยละ 95 ยังคงนิยมซื้อข้าวในช่องทางออฟไลน์มากกว่าออนไลน์

แผนภาพที่ 3 ช่องทางการบริโภคสินค้าประเภทข้าวในแอฟริกาใต้

ที่มา: Statista

ในส่วนของการขายปลีกข้าวถุงออนไลน์ของแอฟริกาใต้ บริษัทโบรกเกอร์ต่างประเทศจะนำเข้าข้าวจากประเทศผู้ส่งออก อาทิ อินเดีย ไทย เวียดนาม ปากีสถาน และสหรัฐฯ เป็นต้น เพื่อบรรจุ (Re - Packing) ลงในถุง และจัดจำหน่ายในแบรนด์ท้องถิ่นโดยมีราคา ดังนี้

ชนิดข้าว	ประเทศ	ยี่ห้อ	บาท / กก.
1. ข้าวหอมมะลิ	ไม่ระบุ	Tastic Jasmine Rice	59.02
2. ข้าวบาสมาติ	ไม่ระบุ	Tastic Basmati Rice Sella	99.38
	ไม่ระบุ	Golden Delight Basmati Rice	86.00
	อินเดีย	Daawat Rice	64.45
	ปากีสถาน	Mumtaz Basmati Rice	46.42
3. ข้าวนี้้ง	ไทย	Spekko Parboiled Rice	30.46
	อินเดีย	TASTIC RICE	34.94
	ไม่ระบุ	Aunt Caroline Parboiled Rice	32.20
	ไม่ระบุ	Cresta Parboiled Rice	24.28
	ไม่ระบุ	Sasko Select Rice	26.86
	ไม่ระบุ	Excella Parboiled Rice	23.64
4. ข้าวขาว	ไม่ระบุ	Alamba Fragrant White Rice	79.10
	ไม่ระบุ	Tastic Bonnet White Rice	43.94
	ไม่ระบุ	Tastic Long Grain Rice White	35.42

ที่มา: ข้อมูลข้าวเชิงลึกภูมิภาคแอฟริกา – สาธารณรัฐแอฟริกาใต้, กรมการค้าต่างประเทศ 2565

แผนภาพที่ 4 ตัวอย่างแบรนด์สินค้าข้าวที่จำหน่ายในช่องทางออนไลน์

ที่มา: ข้อมูลข้าวเชิงลึกภูมิภาคแอฟริกา – สาธารณรัฐแอฟริกาใต้, กรมการค้าต่างประเทศ 2565

กิจกรรมงานแสดงสินค้าหรือการจับคู่ธุรกิจ

งานแสดงสินค้าสำคัญ ผู้ประกอบการที่สนใจเจาะตลาดแอฟริกาใต้ควรรนำสินค้าเข้าร่วมงานแสดงสินค้าสำคัญของแอฟริกาใต้

IFEA: Africa's international food & drink exhibition

IFEA: Africa's international food & drink exhibition ซึ่งเป็นงานแสดงสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอาหารและเครื่องดื่มจัดขึ้นที่เมือง Johannesburg ซึ่งจัดขึ้นราวเดือนมิถุนายน – กันยายนของทุกปี

แผนภาพที่ 5 งานแสดงสินค้า: Africa's international food & drink exhibition

ที่มา: ifsa2023

Food & Hospitality Africa

Food & Hospitality Africa เป็นงานแสดงสินค้าประจำปีที่จัดขึ้นที่เมือง Johannesburg ซึ่งจัดขึ้นราวเดือนมีนาคมของทุกปี และจัดขึ้นที่ Sandton Convention Center บนถนน Maude Street 161

Africa's Big Seven (AB7)

เป็นหนึ่งในงานแสดงสินค้าทางด้านอาหารและเครื่องดื่มที่ใหญ่ที่สุดในทวีปแอฟริกา. งานนี้รวบรวมผู้ผลิต, ผู้จัดจำหน่าย, และผู้ประกอบการทางด้านอาหารจากทั่วโลกมายังประเทศแอฟริกาใต้เพื่อแสดงสินค้า, สรรวจเทรนด์ใหม่ ๆ และสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ซึ่งจัดขึ้นราวเดือนมิถุนายนของทุกปี

ตัวอย่างรายชื่อผู้นำเข้า

IMPORTER NAME	WEBSITE
SARICO FOODS PTY LTD.	https://saricofoods.com
PIONEER FOODS ALIWAL	https://pioneerfoods.co.za
AQ HOLDINGS PTY LTD.	https://aqholdings.com
SUNNYFIELD PACKING CO. (PTY)LTD.	http://www.sunnyfieldpacking.co.za
ROYAL RICE COMPANY (PTY.)LTD.	https://www.authenticroyal.com
MALLIES SPICE WORKS	https://www.malliesspiceworks.com
AKILA TRADING LTD	https://akila.co.za
D. N. TRADERS CCT/A MUMBAI SPICE WO	https://indianfoodandspicedanbury.com
EASTCAPE MANUFACTURERS (SA)	https://eastcapemf.co.za
A.H. GROCERS. WHOLESALE MERCH	https://www.ahgrocers.co.za
SHAN SPICES & FOODSTUFF	https://shanfoods.com
EAST GRAINS FZ LLE	https://grains-middleeast.com

ที่มา : Trade Atlas (2023)

ทั้งนี้ การเลือกผู้นำเข้าควรคัดเลือกตามความเหมาะสมของสินค้า และควรมีการพูดคุยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน โดยนอกจากเว็บไซต์แล้วสามารถหาผู้นำเข้าจากงานแสดงสินค้า หรืองานเจรจาจับคู่สินค้า เป็นต้น

แนวทางการส่งออก (Export solutions)

ในการเข้าสู่ตลาดแอฟริกาได้มีปัจจัยสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงเพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้อย่างถูกต้องคือ การเลือกช่องทางขนส่ง และการศึกษาเกี่ยวกับระเบียบ ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับสินค้าประเภทข้าว ดังนี้

การเลือกช่องทางขนส่ง

การส่งสินค้าประเภทข้าว สำหรับผู้ประกอบการ SME ไทย ควรเลือกการส่งทางเรือ เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งซึ่งเหมาะกับการส่งสินค้าจำนวนมาก และท่าเรือแอฟริกาใต้เป็นจุดแวะพักของเรือขนส่งสินค้าที่เดินทางมาจากทวีปอเมริกา เอเชีย ออสเตรเลีย และชายฝั่งทั้งสองด้านของทวีปแอฟริกา อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบเรื่องค่าขนส่งสินค้าขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้ส่งออกและผู้นำเข้าว่าจะเลือกรูปแบบการขนส่งรูปแบบใด และสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างกัน ในขณะที่การเลือกท่าเรือปลายทางนั้น ผู้ส่งออกควรเลือกท่าเรือปลายทางตามที่ผู้นำเข้าต้องการ

การขอใบอนุญาตและใบรับรองมาตรฐานต่าง ๆ

ขั้นตอนส่งออกที่สำคัญคือการเตรียมเอกสารให้พร้อมสำหรับการส่งออกสินค้า โดยเอกสารที่ต้องเตรียมจะเป็นเอกสารขั้นพื้นฐานในการส่งออกไปจนถึงเอกสารเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมโดยส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่ต้องเตรียมเพื่อให้สามารถขายสินค้าหรือส่งสินค้าไปยังประเทศปลายทางได้นอกจากนี้อาจเป็นเอกสารที่ผู้นำเข้าต้องการขอเพิ่มเติม เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพสินค้าโดยใช้หน่วยงานทางการรับรองโดยอิสระและเอกสารที่ผู้ประกอบการควรศึกษามีดังนี้

1. หนังสือรับรอง สถานที่ผลิตและผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อการส่งออกของประเทศไทย

ผู้ประกอบการส่งออกต้องขอหนังสือรับรอง สถานที่ผลิตและผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อการส่งออกผ่านเว็บไซต์กองอาหารสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา: privus.fda.moph.go.th

หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร (Certificate of Manufacturer: COM) คือ หนังสือรับรองที่ประกอบด้วย รายละเอียดผู้ผลิตอาหาร เลขที่ใบอนุญาต ที่ตั้ง สถานที่ผลิต และประเภทอาหารตามสลักหลังใบอนุญาตผลิตอาหาร ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเรียบร้อยแล้ว (รวมการรับรองข้อความเพิ่มเติมการได้ รับรองมาตรฐาน GMP ตามกฎหมาย ที่ได้รับการตรวจประเมินจากทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือจากหน่วยตรวจสอบสถานที่ผลิต ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้ว)

หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale: COF) คือ หนังสือรับรองที่ ประกอบด้วย รายละเอียดผู้ผลิต/นำเข้าอาหาร เลขที่ใบอนุญาต ที่ตั้ง สถานที่ผลิต/นำเข้าอาหาร และรายชื่อผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เรียบร้อยแล้ว

หนังสือรับรองสูตรส่วนประกอบ (Certificate of Ingredient) คือ หนังสือรับรองที่ประกอบด้วย รายละเอียดผู้ผลิต/นำเข้าอาหาร เลขที่ใบอนุญาต ที่ตั้ง สถานที่ผลิต/นำเข้า และ รายชื่อผลิตภัณฑ์ พร้อมรายละเอียดสูตรส่วนประกอบที่ได้รับการอนุญาตจากสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา หรือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสามารถศึกษาเงื่อนไขการขอหนังสือรับรองสถานที่ผลิตและผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อการส่งออกที่ <https://food.fda.moph.go.th/media.php?id=470855001892331520&name=Certificate.pdf>

กรมการค้าต่างประเทศมีการต่ออายุเครื่องหมายการค้าข้าวหอมมะลิไทยในแอฟริกาใต้ เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิในเครื่องหมายการค้าข้าวหอมมะลิไทย รวมทั้งได้ขอให้หน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์ ในต่างประเทศ เฝ้าระวังการปลอมปนหรือการละเมิด และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายเมื่อพบการละเมิดใช้เครื่องหมายการค้าข้าวหอมมะลิไทย

เครื่องหมายการค้าข้าวหอมมะลิไทยของกรม ประกอบไปด้วย เครื่องหมายรับรองข้าวหอมมะลิไทย และเครื่องหมายการค้า “HOM MALI” ซึ่งได้เริ่มจดทะเบียนไว้กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาตั้งแต่ปี 2541 และ ปี 2534 ตามลำดับผู้ที่สนใจข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองข้าวหอมมะลิไทยเพิ่มเติม สามารถติดตามผ่าน เว็บไซต์สำนักงานมาตรฐานสินค้า <http://ocs.dft.go.th> หรือเว็บไซต์กรมการค้าต่างประเทศ www.dft.go.th และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่กองมาตรฐานสินค้านำเข้าส่งออก (สำนักงานมาตรฐานสินค้า) หมายเลขโทรศัพท์ 02 547 4746 และสายด่วนกรมการค้าต่างประเทศ 1385

กรณีสินค้าของผู้ประกอบการต้องการขอเครื่องหมายรับรองฮาลาล และขอใบรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาลแสดงบนฉลากผลิตภัณฑ์สินค้าส่งออก ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการขอที่สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ปัจจุบันผู้ประกอบการสามารถยื่นขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลผ่านช่องทางออนไลน์ที่ เว็บไซต์ <https://www.halal.or.th/>

ขออนุญาตเป็นผู้ประกอบการค้าข้าวประเภทข้าวส่งไปต่างประเทศ จาก กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่เว็บไซต์ <https://www.dit.go.th/>

หมายเหตุ: ระเบียบและหลักเกณฑ์การส่งออกข้าว

- ไร่ข้าวและข้าวเปลือก ในหลักการไม่อนุญาตให้ส่งออก
- ข้าวที่มีการควบคุมปริมาณการส่งออก ได้แก่ ข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียว ทั้งที่เป็นข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวสาร ปลายข้าว ข้าวหนึ่ง และรำ แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากข้าว ส่วนข้าวชนิดอื่น อนุญาตให้ส่งออกได้โดยไม่จำกัดปริมาณ โดยผู้ส่งออกต้องขออนุญาตเป็นผู้ประกอบการค้าข้าวประเภทส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ. 2489 ต่อกรมการค้าภายใน และขึ้นทะเบียนเป็น “ผู้ส่งออกข้าว” ต่อกรมการค้าต่างประเทศ

2. มาตรการทางการค้าทางภาษีและที่มิใช่ภาษีประเทศแอฟริกาใต้

มาตรการและกฎหมายเกี่ยวกับภาษีนำเข้า

แอฟริกาใต้กำหนดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าข้าวภายใต้กรอบความร่วมมือ WTO หรือ องค์การการค้าโลก ที่มีนโยบายให้สิทธิประโยชน์กับประเทศไทย ในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าประเภทข้าว ที่อัตราภาษีร้อยละ 0

HS Code หรือพิกัดศุลกากรของข้าว คือ 1006 ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเภทย่อย ๆ เช่น

พิกัดศุลกากร	รายการ	สิทธิพิเศษ	อัตราภาษี
1006.30.40	ข้าวหอมมะลิ เช่น ข้าวหอมมะลิไทย 100 % : 1006.30.40.001KGM	WTO	แอฟริกาใต้กำหนด อัตราภาษีนำเข้าข้าว ที่อัตราภาษีร้อยละ 0
1006.30.91	ข้าวเจ้าขาวหนึ่ง เช่น ข้าวเจ้าขาวหนึ่ง 5% คัด : 1006.30.91.003KGM		
1006.30.99	ข้าวเจ้าหอมไทย เช่น ข้าวเจ้าขาวหอมไทย 10% : 1006.30.99.005KGM		
		AfCFTA	ลดภาษีนำเข้าใน สินค้าและบริการ รวมกว่าร้อยละ 90 ของรายการสินค้า ทั้งหมด

3. มาตรการนำเข้าของแอฟริกาใต้

มาตรการสุขอนามัยของแอฟริกาใต้

มาตรการสุขอนามัยของแอฟริกาใต้ในสินค้าประเภทข้าว ต้องมีสาร Propanil ไม่เกิน 0.2 mg/kg โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ <https://www.health.gov.za/> ตามพระราชบัญญัติอาหาร เครื่องสำอาง และยาฆ่าเชื้อ ฉบับที่ 54 ปี 1972 รวมถึงพระราชบัญญัติอาหาร เครื่องสำอาง และยาฆ่าเชื้อ ฉบับแก้ไขที่ 39 พ.ศ. 2550

หมายเหตุ : สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากข้าวประเภทต่าง ๆ เช่น

ข้าวกล้องหอมมะลิ

<http://cssa.acfs.go.th/ImportRequirements.mvc/Details?ReqID=1498&CountryID=151&TradeItemID=191>

ข้าวเจ้าขาวหอมมะลิ

<http://cssa.acfs.go.th/ImportRequirements.mvc/Details?ReqID=1496&CountryID=151&TradeItemID=182>

ข้าวเหนียว

<http://cssa.acfs.go.th/ImportRequirements.mvc/Details?ReqID=1497&CountryID=151&TradeItemID=150>

มาตรฐานที่กำหนดโดยกระทรวงเกษตรและปศุสัตว์ของแอฟริกาใต้

กระทรวงเกษตรและปศุสัตว์ของแอฟริกาใต้ (Department of Agriculture, Forestry and Fisheries) ได้กำหนดมาตรฐานสำหรับข้าวที่ส่งไปประเทศแอฟริกาใต้ โดยมาตรฐานเหล่านี้ครอบคลุมถึงคุณภาพ ความปลอดภัย และสุขอนามัยของข้าว

มาตรฐานด้านคุณภาพ

- ข้าวจะต้องไม่แตกหักหรือเสียหายจนเกินกว่าที่กำหนดไว้ โดยข้าวชนิดต่าง ๆ จะมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน เช่น ข้าวขาวชนิดยาว (long grain white rice) จะต้องไม่แตกหักมากกว่าร้อยละ 5 ของน้ำหนักทั้งหมด
- ข้าวจะต้องปราศจากสิ่งเจือปน เช่น ข้าวปลอม ข้าวหัก ข้าวไหม้ และข้าวที่มีกลิ่นเหม็น
- ข้าวจะต้องมีกลิ่นหอมตามธรรมชาติของข้าว

มาตรฐานของข้าวเป็นมาตรฐานกลางจากกระทรวงเกษตรเท่านั้น หากผู้นำเข้าต้องการนำเข้าข้าวในคุณภาพอื่น ๆ ผู้ส่งออกควรมีการศึกษาและเจรจาให้ชัดเจนกับผู้นำเข้าก่อนดำเนินการส่งออก

มาตรฐานด้านความปลอดภัย

- ข้าวจะต้องปราศจากสารพิษและสารปนเปื้อน เช่น ยาฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช และสารเคมีอื่น ๆ ที่สามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้
- ข้าวต้องเป็นไปตามมาตรฐาน Codex Alimentarius ซึ่งเป็นมาตรฐานด้านความปลอดภัยของอาหารที่กำหนดโดยองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และองค์การอนามัยโลก (WHO) ข้าวที่ส่งไปประเทศแอฟริกาใต้จะต้องเป็นไปตามมาตรฐาน Codex Alimentarius ที่กำหนดไว้สำหรับข้าว

มาตรฐานด้านสุขอนามัย

- ข้าวต้องได้รับการบรรจุหีบห่ออย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนระหว่างการขนส่ง เช่น บรรจุในถุงพลาสติกหรือภาชนะอื่นๆ ที่ปิดสนิท
- ข้าวต้องเป็นไปตามมาตรฐานสุขอนามัยที่กำหนดโดยกรมศุลกากรของแอฟริกาใต้ ซึ่งรวมถึงมาตรฐานการทำความสะอาด การฆ่าเชื้อ และการเก็บรักษาข้าว

Codex Alimentarius เป็นมาตรฐานด้านความปลอดภัยของอาหารที่กำหนดโดยองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และองค์การอนามัยโลก (WHO) การขอใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius สามารถขอได้จากหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาหารที่ได้รับการยอมรับจาก Codex Alimentarius Commission (CAC) ซึ่งในประเทศไทยมีหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาหารที่ได้รับการยอมรับจาก CAC ดังนี้

- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)
- สถาบันอาหาร
- ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (สวทช.)

ขั้นตอนการขอใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius มีดังนี้

1. ผู้ที่ต้องการขอใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius จะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาหาร
2. หน่วยงานรับรองมาตรฐานอาหารจะดำเนินการตรวจสอบโรงงานผลิตอาหารของผู้ยื่นคำขอ
3. หากโรงงานผลิตอาหารของผู้ยื่นคำขอผ่านการตรวจสอบ หน่วยงานรับรองมาตรฐานอาหารจะออกใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius

ใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius มีอายุ 3 ปี ผู้ที่ต้องการต่ออายุใบรับรองจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาหารก่อนใบรับรองหมดอายุ

สำหรับข้าวที่ส่งไปประเทศแอฟริกาใต้ ผู้นำเข้าข้าวจะต้องตรวจสอบว่าข้าวที่นำเข้านั้นเป็นไปตามมาตรฐาน Codex Alimentarius ที่กำหนดไว้สำหรับข้าวหรือไม่ หากข้าวที่นำเข้าเป็นไปตามมาตรฐาน

Codex Alimentarius ผู้นำเข้าข้าวจะต้องขอใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius จากหน่วยงาน
รับรองมาตรฐานอาหารในประเทศไทย เพื่อให้สามารถนำเข้าข้าวไปยังประเทศแอฟริกาใต้ได้

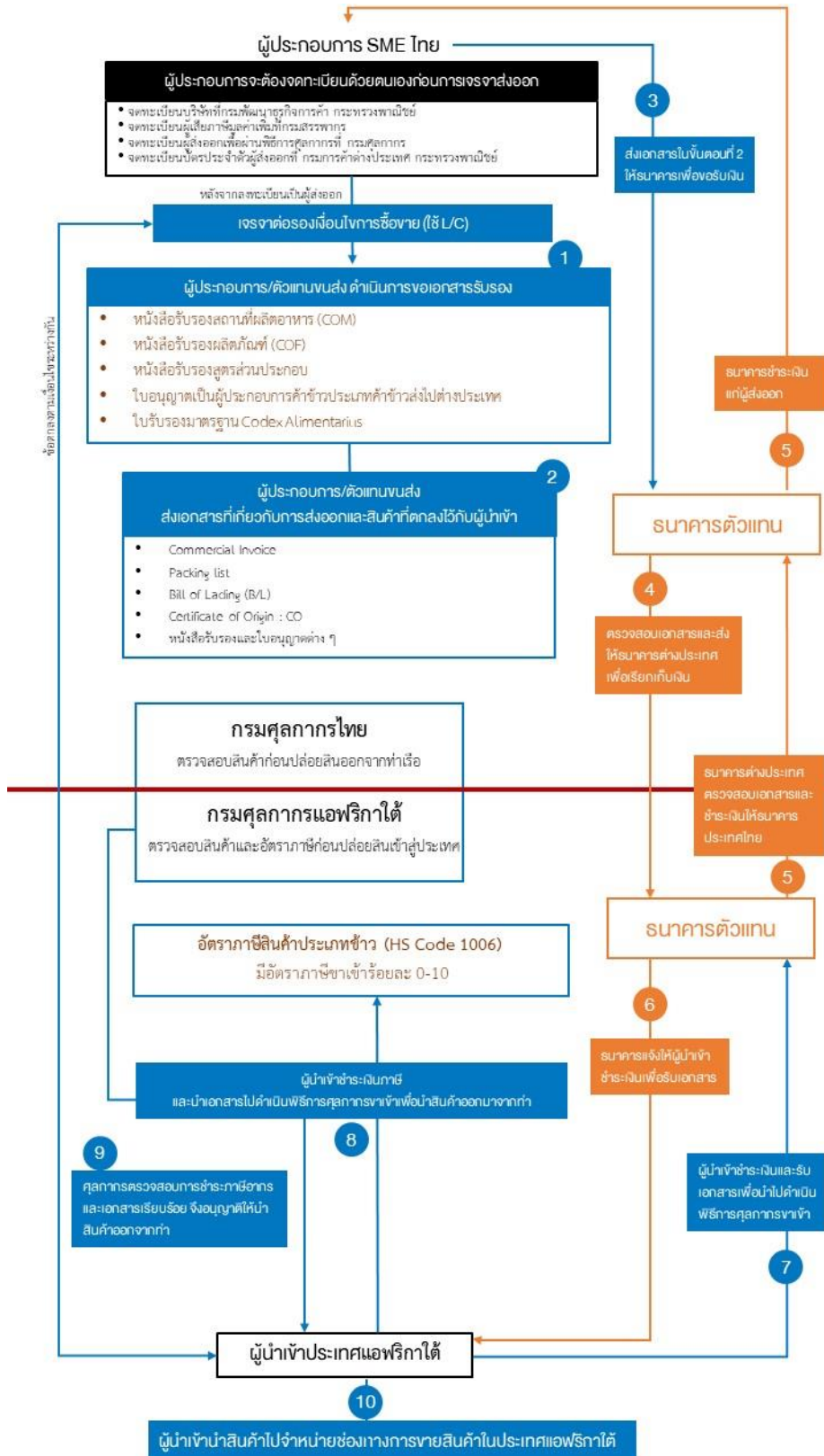
เอกสารที่ต้องใช้ในการขอใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius มีดังนี้

- ใบสมัครขอรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius
- แผนวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (HACCP)
- รายงานการตรวจสอบโรงงานผลิตอาหาร
- เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ใบรับรองสุขอนามัยพืช ใบรับรองถิ่นกำเนิด

ค่าธรรมเนียมในการขอใบรับรองมาตรฐาน Codex Alimentarius ขึ้นอยู่กับประเภทของอาหารที่
ต้องการขอใบรับรองและหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาหาร

สรุปขั้นตอนการส่งออก

แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนการส่งออกสินค้าประเภทข้าว

ที่มา : คณะที่ปรึกษา

